

הלכות שבת סימן רנב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לה]

[משנ"ב ס"ק לה]

הינה שפוחת מים סמוך לחשכה משפת המעין שילך לגנה להשקותה⁽¹⁸⁾.

וכן מים של מזג הנשפכים דרך צינור לגינה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"א פ"י ס"ק ד) שאין בזה חשש איסור, ודינם כדיו מים שנמשכים מאליהם משפת המעין לגינה במשך כל השבת.

ולטול ידיים בכיור שהמים נשפכים ממנו לגינה דרך צינור, הורה הגר"ש אויערבך (ש"כ פ"ב הע' נא ובה"ג שם) שכיון שאין כוונתו להשקות את הגינה מותר לעשות כן אפילו בשבת עצמה, ואף על פי שפסיק רישא הוא זה, מ"מ כיון שנעשה הדבר על ידי כוח שני אין זה אלא גרמא בעלמא.

[משנ"ב ס"ק לו]

מ"מ להניחו פשהה שריו מקבוע יום, כדלקמן קסימן שכח קע"ף כא, ע"ן שם⁽¹⁹⁾.

ובטעם הדבר כתב השו"ע שם, שהעושה כן אינו נראה ככוונתו על עצמו סממנים, אלא כמי שרוחץ את עצמו בלבד. והוסיף, שאף כלפי עצמו יש היכר, למרות שידוע שעושה כן לרפואה, שהרי אינו רשאי להניחו אלא לאחר ששראו במים מערב שבת.

וכן לערב תרופה באוכל מבעד יום ולאוכלה בשבת, הורה הגר"ש אויערבך (ש"כ פ"ד ס"ה ובה"ג בד וכו') שמוותר, כיון שלאחרים נראה הדבר כאכילה, ולעצמו יש היכר במה שעירב את התרופה במאכל מערב שבת.

ולערב גלולה בתוך מאכל, כגון לערב כדורים המועילים לצום בתוך מאכל שאוכלים לפני הצום, הורה הגר"ש אלישיב והגר"ש וואזנר (ארחות שבת פכ"ב הע' רפד) שמוותר. ודעת הגר"ש אויערבך (ארחות שבת שם הע' קצ, מספר שולחן שלמה על עניני רפואה) שלא די לטמון את הגלולה במאכל כפי שהיא, כיון שבאופן זה ניכרת היא בפני עצמה, אלא יש לרסקה היטב מערב שבת עד אשר לא תהיה ניכרת בתוך המאכל. מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' פו) כתב, שהיתר זה אינו אלא בתרופות שדרך העולם לקחתן על ידי עירובן במאכל סמוך ללקחתן [על ידי שמשנה ומערבן מערב שבת], אך לא בתרופות שדרך העולם לקחתן בפני עצמן, בלא לערבן. וראה מה שכתבנו לקמן סי' שכח ס"ק סט.

[משנ"ב ס"ק לח]

שקא זקב⁽²⁰⁾.

וכל זה במשחה שכבר נתמרחח על הקילור [התחבושת], אך להניח משחה על גבי פצע בלא למורחה כלל, כתב בשו"ת שבת חלו (ח"ד סי' לג) שמוותר אפילו בשבת עצמה, במקום חולי וצורך גדול. וכעין זה כתב החזו"א (א"ח סי' נב ס"ק טז) לגבי טיפול בבעלי חיים, שמוותר להשליך משחה על גבי הפצע בלא למורחה. והגר"ש אויערבך (ש"כ פ"ד הע' מ) כתב, שמוותר להניח משחה אם אינו מתכוין למורחה. וראה מה שכתבנו לקמן סי' שכח ס"ק פא.

[משנ"ב ס"ק מ]

ואפילו מקב⁽²¹⁾.

וכן למלוך בשמים כדי ליתן ריח בבגדים, כתב לקמן (סי' שכח ס"ק יח) שאסור. ואם היה המוגמר מונח בכלי עם נקבים, ופקק את הנקבים בערב שבת, כתב לקמן (סי' תקיא ס"ק כג) שמוותר לפתוח את הנקבים אפילו בשבת, שנמצא הבית מתגמר מאליו.

5

[משנ"ב ס"ק מא]

דבשבת אסור⁽²²⁾.

ובגדר האיסור כתב לקמן (סי' שלו ס"ק נא) שהוא משום תולדת זורע, כיון שמצמיח בכך פירות אף שזה לאחר כמה ימים.

[משנ"ב ס"ק מג]

פרוש, אף מה שייצא קשבת⁽²³⁾.

וכן להכניס מים למקפא סמוך לשבת כדי שיהיו קרח בשבת, הורה הגר"ש אויערבך (ש"כ פ"י הע' ט) שמוותר, שאף שיש הסוברים שאסור ליצור קרח בשבת משום 'נולד', מ"מ כיון שעושה כן מערב שבת, ובאותה שעה היו המים במצב שעומדים להיות קרח, הרי זה כנותן קורה בערב שבת על גבי זיתים וענבים כדי שיצא מהם השמן והיין בשבת. והוסיף, שאף כשיוציא את הקרח בשבת ויהפך למים אין המים נחשבים 'נולד', כיון שבכניסת השבת היו מים, ואין נולד לחצי שבת.

[משנ"ב ס"ק מח]

האשף מלמא ואיפא זלומא לשבת⁽²⁴⁾ וכו', רק שלא נעמד

ושאל אפילו, דמחזי כשולח⁽²⁵⁾.

וכן להפעיל מכונת כביסה לפני השבת כדי שהמשיך לעבה בשבת מאליה, כתב הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' י אות ב) שאסור, והרי זה כריחים של מים שאסור לתת בהן חיסים משום שהדבר נשמע בחוץ, ויש בזה משום זילזול בכבוד השבת, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פט"ז תשובה ט) וכן כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ה סי' כב אות לח) לענין מכונת יבוש. והוסיף בשו"ת אור לציון (שם), שאסור לעשות כן אף משום שיש לחוש שמא יבוא לעשות בשבת מלאכה אסורה, ומ"מ בשעת הדחק, כגון שלא יכול היה לכבס את הבגדים בערב שבת 'מוכרח לצאת לדרכו' מיד עם צאת השבת, יש להתיר.

אמנם, הפעלת גנרטור שמרעיש מאוד, דעת החזו"א (הובא בהלכות שבת בשבת ח"א פ"ב הע' 38) שאין בכך משום איסור השמעת קול, שכיון שהדרך היא להעמידו ולכונו מערב שבת אין בזה משום זילזול בכבוד השבת [ראה הלכות שבת בשבת שם] וטעם נוסף לאיסור זה, כתב לעיל (סי' רמד ס"ק לו) שהוא משום 'ממצוא חפצך', ולשבת מרחוק כדי לשמור שלא יגנוב הנכרי דברים שאינם שלו, כתב לעיל (שם ס"ק לה) שמוותר. והוסיף שמי"מ כיון שבאופן זה קשה להיזהר מלדבר עמו בעניני העסק, עדיף שלא לעשות כן, ואשרי מי שבוטח בה' ואינו מחפש קולות בעניני שבת.

[ביה"ל ד"ה מתו לישראל]

ומשקע דסביקא לה להקרא להקלה קדעת הטהור⁽²⁶⁾.

והחזו"א כתב (א"ח סי' מד ס"ק י ד"ה שו"ע) שנעל שנורח ביום טוב דינה כנולד, ולכך אסור ללובושה ביו"ט, ולא היקל הרמ"א כאן אלא משום שקיימא לן שנולד מותר בשבת, ולפיכך ביו"ט שקיימא לן שנולד אסור, אסור ללובושה.

[ביה"ל ד"ה להשמעת קול]

אף ששחיתת מילא אחי לבסוף, אפילו הכי ח"כ⁽²⁷⁾.

וכן כתב בשו"ת אחיעזר (ח"ג סי' ט) שנחשב הדבר כמלאכת מחשבת, שכל מלאכה שנעשית תמיד על ידי גרמא נחשבת מלאכת מחשבת. וכן כתב החזו"א (א"ח סי' לו ס"ק א ד"ה ומיהו) וב"ק סי' יד ס"ק יב) שיש בזה חיוב דאורייתא, כיון שדרך טחינה בכך.

3. spices 4. barley kernels 5. olive press and by me press 6. untill grapes 7. kernels of grain 8. crushed 9. heels